

En effektivare kontaktförbudslagstiftning

- Ett utökat skydd för utsatta personer

SOU 2024:13

Utredningens uppdrag

- Utvärdera kontaktförbudslagstiftningen och ta ställning till om lagen är ändamålsenligt utformad.
- Utgångspunkten att fler kontaktförbud ska meddelas samt förstärkt skydd och brottspreventiv effekt.
- Översyn av straffskalan för överträdelse av kontaktförbud, barnfridsbrott och fridskränkningensbrotten.

Den nuvarande kontaktförbudslagstiftningen

Fyra former av kontaktförbud

- Ordinärt kontaktförbud
- Kontaktförbud avseende gemensam bostad
- Utvidgat kontaktförbud
- Särskilt utvidgat kontaktförbud
  - Möjligt att förena utvidgade och särskilt utvidgade kontaktförbud med elektronisk övervakning (fotboja).

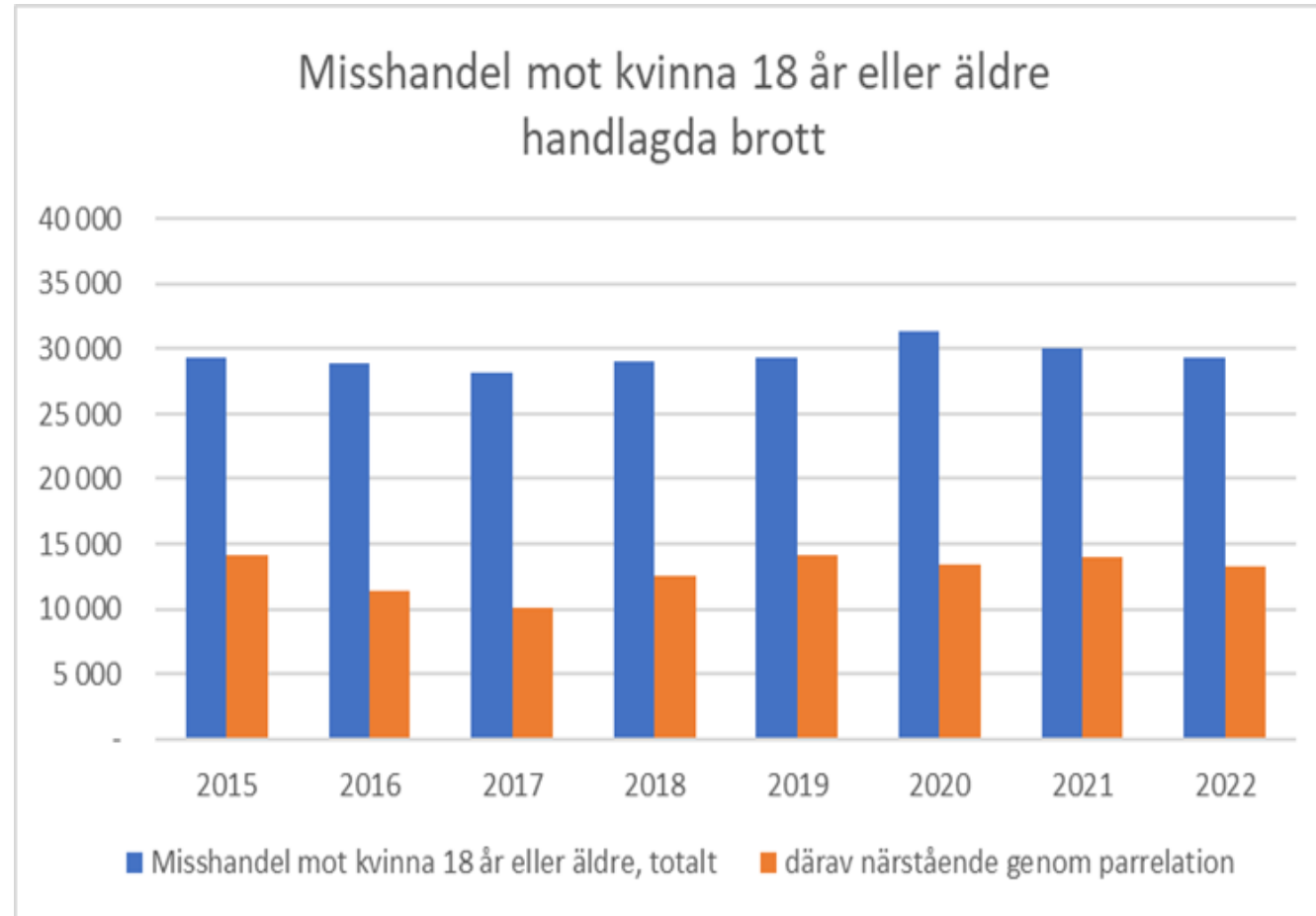
Grundläggande förutsättningar för kontaktförbud

- **Riskbedömning:** Risk för brott mot, förföljelse eller andra allvarliga trakasserier av skyddspersonen.
- Särskilt beaktas om brott mot någon annan persons liv, hälsa, frihet eller frid.
- Högre krav för kontaktförbud avseende gemensam bostad.
- **Proportionalitetsbedömning:** Skälen för ett kontaktförbud ska vägra tyngre än det intrång och men i övrigt som ett förbud innebär.

Sanktionstrappa

- Utvidgat kontaktförbud förutsätter att det kan antas att ett ordinärt kontaktförbud inte är tillräckligt.
- Särskilt utvidgat kontaktförbud förutsätter att förbudspersonen har överträtt ett utvidgat kontaktförbud.

Statistik

Behovet av en reform

Behovet av en reform

- Utökad brottsförebyggande funktion
  - Kontaktförbud ska kunna meddelas i fler fall än idag.
- Mer träffsäkra beslut
  - Mer nyanserad riskbedömning - fler omständigheter än tidigare brottslighet ska ha betydelse.
- Ett effektivt skydd
  - Särskilt utvidgade kontaktförbud som en förstahandsåtgärd och utökade möjligheter till stora förbudsområden.

Behovet av en reform

- En mer effektiv handläggning.
- Barns ställning i ärenden om kontaktförbud behöver förstärkas.
- Bättre förutsättningar att kombinera kontaktförbud med andra skyddande åtgärder.

Utredningens förslag

Två nya grunder för att utfärda kontaktförbud

- Risk för *otillbörlig övervakning*
  - Exempelvis övervakning genom GPS-utrustning eller appar.
- Risk för *påverkan i syfte att förhindra att uppgifter lämnas till en domstol eller brottsbekämpande myndighet*
  - Skydd för målsäganden, vittnen och andra förhörspersoner i rättsprocessen.

Kriterierna för kontaktförbud

- Fler omständigheter ska beaktas vid riskbedömningen
  - Ökade möjligheter att utfärda kontaktförbud även om förbudspersonen inte tidigare begått brott.
- Ökad användning av strukturerade riskbedömningar

Särskilt utvidgade kontaktförbud

- Särskilt utvidgade kontaktförbud som en förstahandsåtgärd
  - Vid påtaglig risk för brott som innebär ett allvarligt angrepp på skyddspersonens liv eller hälsa eller trygghet till person.
- Utökade möjligheter till stora förbudsområden
  - Tillräckligt stort område för att tillgodose behovet av skydd.
  - I vissa fall en hel kommun eller ett ännu större område.

Presumtion för kontaktförbud

- Presumtion för kontaktförbud när en person dömts för brott mot närstående eller tidigare närstående persons liv, hälsa, frihet eller frid.
- Brottets straffvärde minst sex månaders fängelse.
- Vid olaga förföljelse och hedersförtryck presumtion oavsett brottets straffvärde och om parterna inte är närstående.

En effektiv handläggning

- En begäran om sammanträde ska kunna avslås om sammanträde är uppenbart obehövligt.
- Kriminalvården och Statens institutionsstyrelse ska i vissa fall underrätta åklagaren om tidpunkt för frigivning.
- Beslut om kontaktförbud ska kunna delges genom husrannsakan.
- Utökat straffansvar för den som motverkar elektronisk övervakning.

Utökad rätt till rättsligt biträde för barn

- Förbudspersoner under 18 år ska ha rätt till offentligt biträde oavsett vilken typ av kontaktförbud som är aktuell.
- Möjlighet att förordna en särskild företrädare för barn när skyddspersonen är under 18 år.

Kontaktförbud bör kombineras med andra skyddande åtgärder

- Uppföljning av kontaktförbudet en nyckelfaktor.
- Socialnämnden ska alltid underrättas när kontaktförbud meddelas.
- Skyldighet för polisen att vidta individuella skyddsbedömningar.
- En kontaktperson ska utses för skyddspersonen och förbudspersonen.

Skärpta straff för brott mot lagen om kontaktförbud

- Strängare straffskala för överträdelser av utvidgade och särskilt utvidgade kontaktförbud
  - Minimistraffet höjs från fängelseminimum till fängelse i tre månader.
  - Bör vid sådana överträdelser anses föreligga en presumtion för fängelse.
- Minimistraffet för hindrande eller försvårande av elektronisk övervakning som begåtts med uppsåt höjs från böter till fängelseminimum.

Straffskalan för barnfridsbrottet

- Minimistraflet för grovt barnfridsbrott höjs från nio månader till ett års fängelse. Maximistraflet höjs från fyra år till sex års fängelse.
- Saknas tillräckliga skäl för att skärpa straffet för barnfridsbrott av normalgraden.

Straffskalan för fridskränkningensbrotten

- Straffskalan enligt nuvarande ordning fängelse i lägst ett år och högst sex år.
- Den nuvarande straffskalan är tillräcklig för en nyanserad straffmätning.
- Risk för oönskade konsekvenser, bl.a. i form av lägre straff för samlad brottslighet, vid en höjning.

Brottskatalogen för hedersförtryck och fridskränkningensbrotten

- Förtydligande att straffansvaret omfattar de s.k. osjälvständiga brottsformerna (medhjälp m.m.) av underbrotten.
- Även försök, förberedelse och stämpling till underbrotten omfattas.

Ikraftträdande och konsekvenser

- Ökat antal beslut om kontaktförbud samt en ökad användning av elektronisk övervakning.
- Fler personer får ett ändamålsenligt skydd mot brott och andra trakasserier.
- Bidra till det jämställdhetspolitiska målet om att mäns våld mot kvinnor ska upphöra.
- Positiva effekter för barns rättigheter.
- Förslagen bör träda i kraft den 1 juli 2025.

En effektivare kontaktförbudslagstiftning

- Ett utökat skydd för utsatta personer

SOU 2024:13